

PLAN FÖR FORSKNINGSPROJEKTET

ENSAMKOMMANDE FLYKTINGBARN I STOCKHOLMS LÄN

Bakgrund

Sedan juli 2006 har enskilda kommuner som tecknat överenskommelser med Migrationsverket, huvudansvaret för omhändertagandet av barn som kommer ensamma som flyktingar till Sverige. Bakgrunden till lagändringen var Migrationsverkets dubbla roller som både utredare av asylansökan och ansvariga för omhändertagandet av barnen, samt att kommunernas socialtjänst ansågs ha den kompetens som krävs för att kunna möta upp målgruppens behov. Man antog att överlåtandet av ansvaret till kommunerna skulle medföra att det skapas långsiktighet och kontinuitet i barnens vardag och att de på sikt skulle få ett tryggare liv. Rädda Barnen (2004) har påtalat att många av dessa barn inte fått det psykosociala stöd som de behöver samt att försvinnanden och allvarliga suicidförsök förekommit i stor omfattning bland de ensamkommande barnen.

Således har det nyligen skett en omorganisering när det gäller ansvaret för mottagandet av ensamkommande flyktingbarn, vilken förväntas leda till att målgruppen får ett bättre stöd än tidigare. Mot den bakgrunden finns goda skäl att undersöka vad denna förändring innebär. Hur organiseras mottagandet av de ensamkommande flyktingbarnen av kommunerna, hur arbetar man konkret med målgruppen och vad blir resultatet? Både ur ett etiskt och kunskapsmässigt perspektiv är det angeläget att följa upp hur det går för de ensamkommande flyktingbarnen över tid. Det är också viktigt att synliggöra deras eget perspektiv på migrationsprocessen och mottagandet i det nya landet.

Inom samarbetet mellan Stockholms läns kommunala FoU-enheter ser vi det som ett ytterst angeläget kunskapsområde att göra en gemensam studie om mottagandet, och hur barnen upplever sin situation i det nya landet. Att sammanställa och synliggöra hur kommunerna arbetar kring målgruppen, kring barnens egna perspektiv på sin livssituation samt hur det går för dem över tid, förväntas ge en viktig kunskap om en målgrupp som är föga undersökt.

Syfte

Det övergripande syftet med projektet är att skapa kunskap om hur kommunerna i Stockholms län organiserar och arbetar med mottagandet av ensamkommande flyktingbarn/ungdomar samt att följa dessa barns livssituation. Ett annat syfte är att undersöka tjänstemännens möjligheter att utföra ett professionellt arbete med

målgruppen. Denna kunskap förväntas kunna ligga till grund för utvecklingsarbetet i kommunerna kring mottagning och introduktion av ensamkommande flyktingbarn och därmed förbättra situationen för denna målgrupp.

Studiens frågeställningar kan formuleras:

1. Hur passar organisationen av mottagandet de ensamkommande flyktingbarnens behov?
2. Hur ser barnen på sin egen livssituation efter en tid i Sverige?

Genomförandeplan

En övergripande plan för forskningsprojektet presenteras nedan. Den kommer att utvecklas i detalj i samråd och samverkan med de berörda kommunerna. En grundtanke med projektet är att det är av formativ karaktär, dvs att forskningsinsatserna ska ske i dialog med fältet och att resultat ska återkopplas till verksamheterna under processens gång. Forskningsprojektet ska vara relevant för dem som arbetar med målgruppen.

Tidsplan:

2009

1. *Februari:*
Uppstartsseminarium med berörda kommuner. Inbjudna till seminariet är personal som arbetar med gruppen ensamkommande flyktingbarn. Syftet med seminariet är att presentera och diskutera projektets planering. Syftet med seminariet är också att vara uppstarten för själva forskningsprojektet.
2. *Mars – april:*
Forskningsplanen fastställs, efter att de synpunkter som inkommit under upptaktsseminariet har diskuterats av forskningsgruppen. Etikprövning vid Karolinska Institutet förbereds.
3. *April till juni:*
Kartläggning av kommunernas organisering av mottagandet av ensamkommande flyktingbarn. Kartläggningen syftar till att få en bild av hur de olika kommunernas mottagande av målgruppen är organiserad. Den handlar dels om den formella organisationen, frågor om avtal, styrformer, särskilt ansvariga personer, särskilda verksamheter eller arbetsformer, policy och riktlinjer, utbildning, resurser etc. Den handlar också om organiseringen i en innehållsmässig bemärkelse – metoder, rutiner, föreställningar som omgärdar arbetet med målgruppen, hur man ser på möjligheter och svårigheter i arbetet, behov av kunskap etc.

Metod: Enskilda intervjuer med nyckelpersoner/handläggande socialsekreterare, dokumentanalys (avtal, policydokument, verksamhetsbeskrivningar etc) och gruppintervjuer med personer som på olika sätt arbetar med målgruppen. Gruppintervjuerna ska genomföras i etablerade seminariegrupper.

Seminariegrupperna kommer också att följa studien under projektets gång och ges tillfälle att diskutera såväl genomförande som resultat och slutsatser.

4. *Augusti – september:*

Kartläggningen av de ensamkommande barnen i de berörda kommunerna. *Planering av fallstudier* (barnintervjuer). Syftet är att belysa barnens situation och upplevelser av mottagandet under deras första tid i Sverige, genom att följa en mindre grupp av dessa barn över tid.

I kartläggningen av barnen insamlas information om hur många ensamkommande flyktingbarn som tagits emot i kommunerna under 2007 och 2008 (det kan bli aktuellt att i vissa kommuner ta med barn som kommit tidigare/senare). Uppgifter på aggregerad nivå om deras livssituation avseende t. ex. hälsa, skolgång/utbildning, familjesituation, boende, insamlas.

I kartläggningen görs ett urval av barn till fallstudien.

Metod: Intervjuer med personal som arbetar med barnen samt aktstudier.

5. *Oktober - december:*

Sammanställning och analys av insamlat material.

Konferens med kommunerna med resultatredovisning av delstudie I.

2010 - 2011

6. *Januari – mars 2010:*

Arbete med delrapport I.

Redovisning av delrapport I i olika konferenssammanhang.

Delrapport I till Migrationsverket.

7. *April 2010 – våren 2011:*

Fallstudier barn/ungdomar.

Metod: Enskilda intervjuer samt eventuellt gruppintervjuer med ett urval av barn som kommit ensamma som flyktingar till Sverige under den period som studien avser (eventuellt får anpassning göras utifrån möjligheten att få tag på barn till intervjustudien). Så långt det är möjligt önskar vi göra ett urval som innebär en spridning av barn som kommit till olika kommuner. Åtminstone två intervjuer per barn kommer att genomföras.

Den grupp barn som ingår i fallstudien ger också en framtida möjlighet för uppföljning.

Uppföljning av eventuella organisationsförändringar av mottagandet i kommunerna.

Delrapport II till Migrationsverket.
Redovisning av delrapport II i olika konferenssammanhang.

8. *Hösten 2011*

Arbete med slutrapporteringen.

Implementering av slutsatser av projektet i de miljöer som de ensamkommande barnen finns i.

Ev. arbete med ansökan om fortsatta medel för uppföljning av de barn som ingått i fallstudien.

9. *Början 2012*

Projektet avslutas.

Slutrapport till Migrationsverket.

Projektets organisation

Studien genomförs inom ramen för Stockholms läns tre FoU-miljöer (FoU-Södertörn, FoU-Nordost i Stockholms län och FoU-Nordväst i Stockholms län). Flera av FoU-enheternas forskare, liksom forskningsassistenter, har långvarig erfarenhet av migrationsfrågor i den egna forskningsbakgrunden.

Redan under planeringen av projektet har samarbete skett med forskare från Tema etnicitet, Linköpings universitet. Fortsatt samarbete med temainstitutionen kommer att ha formen av en vetenskaplig referensgrupp. Ett samarbete med Rädda Barnen har likaså inletts, vilket synes adekvat då organisationen har stor erfarenhet av målgruppen, både genom olika forskningsprojekt och genom erfarenhet av kliniskt arbete med målgruppen. Personal från Rädda Barnens Centrum för barn och ungdomar i kris kommer att ingå i den vetenskapliga referensgruppen. I gruppen ingår även en person med egen erfarenhet av att ha kommit till Sverige som ensamkommande flyktingbarn, och som idag arbetar på ett boende för denna målgrupp.

Den vetenskapliga referensgruppen formas av de tre FoU-enheterna i Stockholms län; forskningsledare Eva Nyberg, forskningsassistent Eva-Marie Åkerlund, forskningsledare Ann Boklund Palm, forskare Åsa Backlund, forskare Riitta Eriksson samt forskningsledare Katarina von Greiff. Tema etnicitet vid Linköpings universitet representeras av fil.dr. Sabine Gruber och fil. dr. Anna Bredström. Rädda Barnen representeras av fil.lic, leg. psykoterapeut Monika Brendler. Issa Babor representerar målgruppen ensamkommande barn. Han arbetar också på ett gruppboende för ensamkommande barn. De tre kommunrepresentanterna är valda utifrån erfarenhet och kunskap om gruppen ensamkommande flyktingbarn. De är IFO-chef Edit Bjurdamm, socialsekreterare Ann Schmitz och socialsekreterare Maria Ekholm. Vi är öppna för att utöka referensgruppen med ytterligare någon institution med forskningsintresse och kunskap om målgruppen ensamkommande flyktingbarn/ungdomar.

